

News z ostatniej chwili!

Materiał zawiera: 8 ćwiczeń, w tym 6 interaktywnych, 3 polecenia, multimedium

Bibliografia:

- Źródło: *Encyklopedia szkolna. Język polski*, red. Marta Tomczyk, Kraków 2004, s. 612–613.
- Źródło: Maria Nagajowa, *Język prasy, radia i telewizji jako sprawdzian poprawności językowej*, [w:] tegoż, *Słowo do słowa*, Warszawa 1981, s. 51–54.

Twoje cele

- zapoznasz się z charakterystycznymi cechami informacji prasowej ([news](#));
- dowiesz się, jak przebiega praca nad przygotowaniem [news](#)a telewizyjnego lub radiowego,
- zredagujesz własny [news](#) prasowy.

[News](#) to wyraz zapożyczony z języka angielskiego, który oznacza prasową informację z ostatniej chwili, nadzwyczajną wiadomość, a także niespodziewane wydarzenie. Media, [mass media](#) środki masowego przekazu to trzy nazwy oznaczające to samo, czyli instytucje, urządzenia i środki, za pomocą których newsy trafiają do wiadomości publicznej. Najważniejsze newsy z kraju i ze świata prezentowane są w telewizyjnych i radiowych programach informacyjnych.

Polecenie 1

Wymień dwa powody, dla których ludzie oglądają programy informacyjne. Informacje na ten temat znajdziesz w materiale [Czego nie znajdziesz w serwisie informacyjnym?](#).

Polecenie 2

Jakie znasz programy informacyjne? Wypisz nazwy tych programów, godziny projekcji oraz stacje, na których są nadawane.

Ćwiczenie 1

Uzupełnij zdania tak, aby powstała poprawna definicja programu informacyjnego. Skorzystaj z propozycji znajdujących się pod tekstem i przeciągnij je w odpowiednie miejsca.

Program informacyjny to gatunek programu telewizyjnego, który ma na celu
bieżących wydarzeń, najczęściej politycznych, ale także kulturalnych, sportowych, itp. Główną
zasadą programów tego typu jest .

wpłygnięcie na opinię widza i przekonanie do racji głoszonych przez prelegentów

komentowanie i ocenianie

relacjonowanie

wyraźne oddzielenie informacji od komentarza, mówienie o faktach, a nie wyrażanie opinii

Ćwiczenie 2

Wskaż, co należy do zadań dziennikarza przygotowującego program informacyjny.

- ☐ Opisywanie najciekawszych wydarzeń z kraju i ze świata.
- ☐ Przedstawianie wydarzeń zgodnych ze stanem faktycznym, niezależnie od własnych opinii, uczuć i interesów.
- ☐ Opisywanie najważniejszych wydarzeń z kraju i ze świata.
- ☐ Przedstawianie wydarzeń z różnych punktów widzenia.
- ☐ Sprzyjanie określonym opcjom politycznym.
- ☐ Przekazywanie zgodnych z prawdą, wiarygodnych informacji.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 3

Przyporządkuj charakterystyczne cechy faktu i opinii tak, aby powstały ich krótkie opisy.

fakt

opinia

cehuje się subiektywizmem

można z nią dyskutować

zawiera słownictwo neutralne

odwołuje się do przeżyć
i poglądów

zawiera słownictwo
nacechowane emocjonalnie

dzieje się w rzeczywistości

niepodważalny

cehuje się obiektywizmem

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 4

Rozstrzygnij, czy dane zdanie zawiera fakt, czy opinię

Zdanie	Fakt	Opinia
Na internetowych stronach Ministerstwa Edukacji Narodowej znajdziesz najważniejsze informacje dotyczące organizacji roku szkolnego.	☐	☐
Na internetowych stronach Ministerstwa Edukacji Narodowej znajdziesz drobiazgowe informacje dotyczące organizacji roku szkolnego.	☐	☐
Na internetowych stronach Ministerstwa Edukacji Narodowej znajdziesz staranne informacje dotyczące organizacji roku szkolnego.	☐	☐

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Film prezentujący jak wygląda praca przy tworzeniu newsów.

Film dostępny pod adresem </preview/resource/R54oiG5y1016R>

Jak powstają newsy?

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Film przedstawia jak wygląda praca przy powstaniu newsa telewizyjnego i radiowego.

Zapoznaj się z filmem „Praca przy powstawaniu [newsa](#) telewizyjnego i radiowego”, a następnie wykonaj polecenia.

Polecenie 3

Kto bierze udział w tworzeniu materiału newsowego dla radia i telewizji? Osobno wypisz osoby tworzące newsa dla radia, osobno dla telewizji.

Polecenie 4

Wypisz zadania reportera.

Polecenie 5

Opisz schemat materiału newsowego.

Polecenie 6

Wypisz funkcje, jakie w materiale newsowym pełni ekspert.

Polecenie 7

Jak dziennikarz pracuje nad materiałem newsowym? Wypisz jego działania krok po kroku.

Ćwiczenie 5

Na podstawie poniższego tekstu wypisz cechy newsa prasowego.

19 maja 2022 r. Ministerstwo Edukacji Narodowej zamieściło na swojej stronie internetowej „Kalendarz roku szkolnego 2022/2023”.

<https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/kalendarz-roku-szkolnego-20222023>

Na stronie można sprawdzić, między innymi, terminy świąt, ferii zimowych i letnich oraz dni wolnych od nauki szkolnej. Uczniowie ostatnich klas szkół ponadpodstawowych i podstawowych znajdą informacje o datach matur, egzaminów zawodowych i ósmoklasisty.

Polecenie 8

Zaproponuj trzy tematy na **newsy** prasowe, które mogłyby zainteresować twoich rówieśników.

Przeczytaj tekst, a następnie wykonaj ćwiczenia.

((Maria Nagajowa

Język prasy, radia i telewizji jako sprawdzian poprawności językowej

Język w prasie, radiu i telewizji (zwany też językiem bądź stylem dziennikarskim albo gazetowym) jest m.in. zależny od warunków, w jakich działają wymienione środki masowego przekazu. Ujmowanie wydarzeń na gorąco, np. wiadomości sportowych i bezpośrednie przekazywanie ich na antenę, na wizję i fonię; pośpieszne redagowanie artykułu, notatki, bądź podpisu pod zdjęciem; prowadzenie wywiadu lub rozmowy np. z robotnikami w fabryce bezpośrednio przed kamerą czy mikrofonem – to wszystko nie sprzyja trosce o poprawność języka. [...]

Język wymienionych środków masowego przekazu, zwłaszcza prasy, jest przedmiotem obserwacji językoznawców. Jego usterki zostały dość dokładnie zbadane.

[...]

W zakresie słownictwa spotyka się nadmiar wyrazów obcych, który utrudnia lub wręcz uniemożliwia zrozumienie wypowiedzi. [...]

Zdarzają się często błędy gramatyczne, a nawet ortograficzne i interpunkcyjne.

Tak więc język w prasie, radiu i telewizji nie może być wzorem do naśladowania. Dobrze byłoby, gdyby czytelnicy i słuchacze, umiejąc wyzyskać odpowiednie informacje prasowe, potrafili jednocześnie dostrzegać usterki języka tych informacji.

Źródło: Maria Nagajowa, *Język prasy, radia i telewizji jako sprawdzian poprawności językowej*, [w:] tegoż, *Słowo do słowa*, Warszawa 1981, s. 51–54.

O języku mediów

Dziennikarze pracujący w mediach odpowiadają za zbieranie i przekazywanie informacji. Wzbogacają naszą wiedzę o otaczającym świecie, kształtują opinie, zainteresowania, wpływają na styl życia lub działania ludzi. Niestety współczesne media: telewizja, Internet, radio, prasa powoli przestają być źródłami dobrych wzorów językowych. Ich język charakteryzuje się specyficznym stylem, oto jego najważniejsze, negatywne cechy:

- wypieranie języka literackiego przez język potoczny;
- [wulgaryzacja](#);
- ubóstwo środków językowych;

- nieporadność w wyrażaniu uczuć;
- liczne błędy językowe osób występujących w mediach np. błędy w konstrukcji zdań, niepoprawne stosowanie frazeologizmów, niepoprawne akcentowanie i wymawianie [nosówek](#).

Przykłady ilustrujące język współczesnych mediów.

Najwięcej błędów językowych, przykładów wykorzystania słów niecenzuralnych znajdziemy w reklamach. Oglądane lub słuchane dzień w dzień, utrwalać złe nawyki, np. błąd językowy w znanej, emitowanej w radiu i telewizji reklamie: metoda na głoda, powinno być: metoda na głód.

W wydawnictwach, czy programach dla młodzieży razi nadużywanie wyrazów obcych. Anglicyzmy wplatane są do wielu tekstów, mimo iż słowa te posiadają polskie odpowiedniki np. slay – wyraz aprobaty, cringe – wstyd, łymyn – żartobliwe określenie kobiety zachowującej się nieracjonalnie. Tworzy się neologizmy za pomocą przedrostków mega-, super-, ekstra-, dodawanych do każdej części mowy i w każdym kontekście np. superfigura, megaszok, ekstrabuty.

Niepokojącym zjawiskiem jest przyzwolenie na publiczne stosowanie wulgaryzmów i zwrotów o ujemnym zabarwieniu lub wyrazów z pogranicza wulgaryzmów. W programach telewizyjnych lub radiowych używają ich dziennikarze, prezenterzy, artyści, politycy, ponieważ wychodzą z założenia, że dzisiaj publicznie można powiedzieć wszystko.

W wielu programach publicystycznych mamy z kolei do czynienia z agresją słowną, zdominowała ona debaty publiczne polityków. Używanie wulgaryzmów lub kolokwializmów w mediach świadczy o obniżeniu poziomu kultury politycznej.

W wielu programach telewizyjnych i radiowych wydawcy zupełnie nie zwracają uwagi na niepoprawne akcentowanie wyrazów pochodzenia obcego zakończonych na -yka i -ika np. matematyka, polityka. Akcent w tych wyrazach powinien padać na trzecią sylabę od końca. Nagminnie stosowana jest niepoprawna końcówka -ą w celowniku liczby mnogiej rzeczowników np. przyglądam się (komu?) ludzią, zamiast poprawnej -om: przyglądam się (komu?) ludziom.

Na koniec Internet, który oferuje wolność i anonimowość, hamulce przestają istnieć, a użytkownikom wydaje się, że mogą tu praktycznie bezkarnie, napisać wszystko. Pozwalają sobie na takie zachowania językowe, na które nie zdecydowaliby się w świecie realnym. Jeśli często korzystasz z Internetu – przyzwyczajasz się do stosowania skrótowego języka potocznego, jeśli dopuszczasz błędy – utrwalasz je, ograniczasz w ten sposób zasób słownictwa, co prowadzi do zaśmiecania języka i jego ubożenia.

Ćwiczenie 6

Wskaż, co jest głównym tematem tekstu?

- ☐ wskazówka, jak poprawnie zredagować tekst dziennikarski
- ☐ wyzwania przy tworzeniu newsów telewizyjnych i radiowych
- ☐ charakterystyka języka prasy, radia i telewizji
- ☐ błędy językowe popełniane przez dziennikarzy

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 7

Do wyrazów obcych nadużywanych przez dziennikarzy dopasuj polskie odpowiedniki.

decyzja

postanowienie

ekspert

specjalista

efekt

bieżący

incydent

uszkodzenie

aktualny

zdarzenie

zaakceptować

skutek

defekt

zgodzić się

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Polecenie 9

Wskaż, jakie predyspozycje powinien posiadać dziennikarz przygotowujący news telewizyjny lub radiowy.

Polecenie 10

Zbierz argumenty i udowodnij tezę: Współczesne media: telewizja, Internet, radio, prasa przestają być źródłami dobrych wzorów językowych.

Słownik

anglicyzm

element językowy np. słowo, wyrażenie występujący w języku polskim, zaczerpnięty z języka angielskiego lub na nim wzorowany

język potoczny

język używany w codziennych sytuacjach życiowych

mass media

[czyt. mas midia] – środki masowego przekazu, urządzenia i instytucje, za pomocą których przesyłane są treści do bardzo licznej i zróżnicowanej publiczności; prasa, radio, telewizja

nosówka

samogłoska nosowa, w języku polskim jest ich sześć: ą, ę, m, n, m', ń

przedrostek

część słowa dodawana na początku wyrazu np. robić – przerobić

słowa niecenzuralne

słowa nieprzyzwoite, których nie używa się w codziennej komunikacji

tekst polemiczny

artykuł prasowy odwołujący się do innego, opublikowanego wcześniej tekstu i przedstawiający odmienny punkt widzenia na daną sprawę

wulgaryzacja

nadawanie czemuś lub nabieranie przez coś cech wulgarnych; czynienie czegoś ordynarnym, prostackim

wydawca

osoba odpowiedzialna za merytoryczne przygotowanie i emisję konkretnego programu w radiu lub telewizji

zachowanie nieracjonalne

niekierowanie się rozumem, lekkomyślne, nierozsądne zachowanie

Notatki

Bibliografia

Nagajowa M., (1981), *Język prasy, radia i telewizji jako sprawdzian poprawności językowej*, [w:] tegoż, *Słowo do słowa*, Warszawa: Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne.